Výtvarný odkaz heraldika Jiřího Loudy je kompletní

V letošním roce uplynulo sto let od narození Jiřího Loudy – účastníka odboje v době II. světové války, ale především heraldika světového významu – člena Britské heraldické společnosti v Londýně, Francouzské heraldické společnosti v Paříži a Mezinárodní heraldické akademie v Ženevě. Rodák z Kutné Hory byl výtvarným talentem nadán od mládí a heraldika se stala jeho osudem od počátku 40. let 20. století. V době válečného pobytu ve Velké Británii se pro Jiřího Loudu stala důležitou návštěva kaple sv. Jiří na hradě Windsor u Londýna, kde poprvé spatřil erby rytířů Podvazkového řádu. Začal se o ně více zajímat a vytýčil si smělý cíl – veškeré erby tohoto rytířského řádu nakreslit do uceleného souboru. Ke splnění jeho záměru však nevedla přímá cesta. Po roce 1948 byl Jiří Louda určitou dobu politicky perzekuován, přesto získal zaměstnání ve Státní vědecké knihovně v Olomouci a obyvatelem hanácké metropole zůstal natrvalo.

Erby rytířů Podvazkového řádu se jeho dlouhým životem „vinuly“ jako pomyslná červená nit. Během úsilí o jejich výtvarné ztvárnění bylo Jiřímu Loudovi souzeno postupovat často oklikami. Značnou část jeho profesního života totiž zaujímala publikační činnost spojená s propagací heraldiky a mnoho času, úsilí a výtvarného talentu věnoval návrhům i tvorbě zejména městských znaků Čech, Moravy a Slezska. Od vytčeného cíle neustoupil ani po roce 1989, kdy jej dlouhodobě zaměstnávaly návrhy a výtvarné realizace nových státních symbolů Československa a posléze České republiky či práce v podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny ČR. Erby rytířů Podvazkového řádu nikdy nepustil ze zřetele. Pokud jeho zdravotní stav dovoloval, nakreslených erbů přibývalo až do roku 2011. V posledních čtyřech letech života již pouze mohl přehlédnout svoje dílo a sobě stanovený cíl považovat za dosažený, neboť veškeré erby rytířů Podvazkového řádu z let 1348 – 2011 nakreslil. Jiřímu Loudovi nebylo bohužel souzeno spatřit tyto kresby v knižní podobě. Pět let po jeho úmrtí se však situace změnila. V letošním předvánočním čase byla vydána dvojjazyčná publikace s názvem Coats of Arms of the Knights of the Order of the Garter / Erby rytířů Podvazkového řádu.

Editoři publikace PhDr. Karel Müller, Mgr. Michal V. Šimůnek a PhDr. Karel Podolský stáli, vzhledem k velkému rozsahu Loudovy pozůstalosti, před nelehkým úkolem. Obsah knihy vypovídá o jejich odborné erudici a realisticky zvolené koncepci. Celkové rozvržení poměru textové a obrazové matérie symbolizuje prolínání dvou poloh Loudovy osobnosti. Vizuální podoba publikace tak v poměrně rozsáhlých a odborně kompaktních kapitolách nepravidelně vložených mezi jednotlivé erbovní soubory popisuje soukromý život Jiřího Loudy souběžně se prolínající s výtvarnou i publicistickou tvorbou a plněním životního cíle, který si jako mladý muž vytýčil.

Největší prostor v knize zaujímá více než tisíc erbů rytířů Podvazkového řádu - zásluhou autorova výtvarného projevu je každá kresba osobitým uměleckým dílem. Jednotlivé soubory jsou ohraničeny léty vlády anglických panovníků a panovnic – Eduardem III. (králem od roku 1327), zakladatelem a 1. suverénem (1348 – 1377) Podvazkového řádu počínaje, po Alžbětu II. a zároveň 30. suveréna (1952 –) Podvazkového řádu. Kresby a jejich textový doprovod jsou publikovány dle původního Loudova záměru. Vizuálně jednotné soubory nejprve obsahují podkladově barevně odlišený textový medailon s vyobrazením erbu příslušného řádového suveréna a poté následuje chronologicky datovaný a číslovaný přehled erbů osob přijatých do Podvazkového řádu v období jeho vlády. Počínaje erbem č. 814 však dochází k statistickému zkreslení – důvody proč jsou některé erby označeny neposloupným číslem doplněným písmenem, které je jinak vidět pouze u erbů suverénů řádu v textových medailonech, jsou uvedeny v ediční poznámce knihy.

Mezi erby rytířů Podvazkového řádu lze vidět deset takových, které náleží nositelům spjatých se zeměmi Koruny české. Zajímavé je také porovnání (byť je zřejmé, že jednotliví suveréni řádu vládli v odlišně dlouhém čase) počtu přijatých řádových členů. Nejvíce (133) jich bylo v době vlády královny Viktorie, která byla 25. suverénem řádu (1837 – 1901). Naopak během krátkého panování Eduarda V. - 7. suveréna řádu (1483) a Eduarda VIII. - 28. suveréna řádu (1936) se novým členem nestal nikdo. Širší veřejnosti známý panovník Richard III. – 8. suverén řádu (1483 – 1485) touto poctou nehýřil (7), obdobně proslulý Jindřich VIII. – 10. suverén řádu (1509 – 1547) byl v tomto směru aktivnější (53), jeho dcera Alžběta I.

– 13. suverén řádu (1558 -1603) přijala totožný počet osob (53) a její jmenovkyně Alžběta II. – 30. suverén řádu (1952 -) obsadila v pomyslné tabulce druhé místo (zatím 109 – publikace obsahuje erby 98 řádových členů z tohoto počtu - jména přijatých osob v letech 2011 – 2020 jsou v textu knihy pro doplnění uvedena).

Jiří Louda byl jako heraldik uznáván i v kolébce této pomocné vědy historické, kterou byla a je Velká Británie. Předmluvu knihy napsal Charles, princ z Walesu - budoucí anglický král a 31. suverén Podvazkového řádu. Její vydání je mimořádný projekt, který významem přesahuje hranice České republiky. Přijetí u odborné veřejnosti již nyní naznačují hlasy udělené v Anketě o knihu roku 2020. Po četbě knihy Coats of Arms of the Knights of the Order of the Garter / Erby rytířů Podvazkového řádu je nutné vyslovit respekt vydavatelům a poděkovat obci Štítná nad Vláří - Popov, která na vydání publikace také finančně přispěla. Vizuální podoba Loudových kreseb erbů rytířů Podvazkového řádu dokládá oprávněnost citátu anglického heraldika Anthony Wagnera: Heraldika je těsnopis historie.

Jiří Louda: Coats of Arms of the Knights of the Order of the Garter / Erby rytířů Podvazkového řádu – editoři: PhDr. Karel Müller, Mgr. Michal V. Šimůnek, PhDr. Karel Podolský, ISBN: 978-80-244-5621-8 (Univerzita Palackého), 978-80-88384-02-1 (Vlastivědné muzeum), 688 str., 1. vyd. – Vydavatelství Univerzity Palackého a Vlastivědné muzeum v Olomouci v roce 2020

Stanislav Vaněk - Praha, člen České genealogické a heraldické společnosti